

COD MODIWL: ECAD4018C

Creu proffil cymunedol ar gyfer eich ysgol PAP1. Gan ddefnyddio llenyddiaeth berthnasol, awgrymwch ffyrdd y gallai'r ysgol ddefnyddio ei lleoliad a'i chymuned i gefnogi dysgu disgyblion.

Amcan y prosiect hwn yw darganfod a yw ysgol Y wedi ymrwymo i ddatblygu'n amgylchedd dysgu mwy ymatebol ac yn gynhwysol, sydd â'r gallu i gynnig ar gyfer anghenion amrywiol ei disgyblion. Gallai'r ysgol greu awyrgylch dysgu gofalus sy'n annog datblygiad meddyliol, cymdeithasol ac emosiynol trwy ddatblygiad parhaus. Mae integreiddio cymorth arbenigol ar gyfer disgyblion ag anghenion arbennig, gyda ffocws ar iaith a diwylliant Cymraeg, yn hanfodol er mwyn cyflawni'r amcan hwn, gan ei fod yn adlewyrchu ymrwymiad yr ysgol i flaenoriaethau addysg cenedlaethol a gwerthoedd lleol. Rhaid inni sicrhau a yw'r ysgol wedi gwneud ymdrech gyson i feithrin amgylchedd cydweithredol sy'n annog staff a'r gymuned ehangach i gymryd rhan yn y broses addysgol. Yn ôl canllawiau moesegol Cymdeithas Ymchwil Addysgol Prydain (BERA) ar gyfer ymchwil addysgol, mae Ysgol Y yn rhoi blaenoriaeth uchel i les ei disgyblion, gan sicrhau bod pob ymdrech ymchwil a datblygiad yn parchu hawliau, preifatrwydd a hanghenion unigol y disgyblion (BERA, 2018).

Wedi lleoli yn dre hanesyddol yn dre yn Castell Nedd Port Talbot, mae'r ysgol hon yn gwasanaethu fel canolfan i'r gymuned leol, gan gynnig cyfleoedd addysgol a chymdeithasol i'w disgyblion a'u teuluoedd. Gyda phenderfyniad i feithrin amgylchedd maethlon, mae'r sefydliad yn cynnig dull holistaidd o ddysgu, gan ganolbwyntio ar ragoriaeth academiaidd a datblygiad personol. Mae'r ysgol, sydd â chysylltiadau dwfn â'r gymuned, yn cynnig amrywiaeth o opsiynau addysgol i blant o bob cefndir, gan bwysleisio cyfrifoldeb cymdeithasol, llwyddiant academiaidd, a lles cyffredinol. Mae'r proffil hwn yn archwilio athroniaeth addysgol yr ysgol a'i heffaith fuddiol ar fyfyrwyr a'r gymuned yn gyffredinol, gan ddadansoddi'r astudiaethau Estyn diweddaraf, gwefan yr ysgol, a chyllid y cyngor lleol.

Mae'r ysgol yn darparu cwricwlwm eang, cywrain sydd wedi'i addasu i anghenion ei disgyblion, gan ystyried anghenion y gymuned leol a blaenoriaethau cenedlaethol. Mae'r Cwricwlwm ar gyfer Cymru (2022) a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru yn rhoi pwyslais cryf ar werth cwricwlwm sy'n heriol yn feddyliol ac yn berthnasol i dwf personol disgyblion. Trwy ddarparu amrywiaeth o gyrsiau, megis iaith a diwylliant Cymraeg, sy'n hanfodol i hunaniaeth yr ysgol a gwerthoedd y gymuned, mae'r ysgol hon yn cynnal y syniadau hyn.

Un cydran bwysig o amcanion yr ysgol yw'r pwyslais ar iaith a diwylliant Cymraeg. Yn ogystal â'i ddysgu fel pwnc, mae Cymraeg yn cael ei gynnwys mewn gweithgareddau dyddiol, gan helpu i hyrwyddo a chadw diwylliant lleol ac yn paratoi disgyblion ar gyfer bywyd mewn cymdeithas ehangach. Er mwyn sicrhau bod disgyblion yn cael eu paratoi i gyfrannu i gymdeithas ddwyieithog, mae hyn yn unol ag amcanion addysg cenedlaethol.

Mae'r ysgol yn arbennig o dda wrth helpu disgyblion ag anghenion ychwanegol, yn ôl asesiad Estyn. Mae gan bob plentyn y cyfle i ffynnu diolch i ddiwylliant croesawgar yr ysgol, waeth beth yw eu gallu academiaidd neu'u problemau emosiynol. Mae'r ysgol yn cefnogi disgyblion ag anghenion addysgol arbennig yn effeithiol trwy gyfuno cymorth mewn grwpiau bach, triniaethau wedi'u teilwra, a chydlynu'n dynn â phroffesiynolion allanol.

Ar wahân i'r cymorth addysgol, mae'r ysgol yn rhoi llawer o sylw i iechyd emosiynol a chymdeithasol. Mae rhaglen gofal pastoral yr ysgol yn adnabyddus am gynnig amgylchedd diogel ac anogaeth i ddisgyblion lle gallant ffynnu. Mae'r cwricwlwm yn cynnwys rhaglenni sy'n cefnogi ehangder a iechyd meddwl, gan helpu disgyblion i oresgyn rhwystrau o fewn a thu allan i'r ystafell ddosbarth.

Er bod yr ysgol yn gwneud cynnydd gwych, mae rhai meysydd lle gall disgyblion a'r gymuned gyfan elwa o ddatblygiad ychwanegol. Un maes o bwyslais yw gwella cyfleusterau ar gyfer dysgu sy'n gysylltiedig â gwaith a addysg galwedigaethol. Ar gyfer disgyblion hŷn sy'n gallu elwa o brofiad ymarferol a go iawn, gall partneriaethau â chwmnïau lleol ac addysg uwch gynnig llwybrau mwy cyfeiriadol tuag at yrfa.

Yn ogystal, gall cynyddu cyfleoedd dysgu awyr agored wella iechyd meddwl a chorfforol y plant. Byddai mwy o addysg awyr agored yn unol â Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 gan Lywodraeth Cymru, sy'n pwysleisio gwerth datblygu amgylcheddau dysgu sy'n cefnogi cynaliadwyedd a iechyd.

Mae adroddiad Estyn yn sôn bod 173 o ddisgyblion rhwng 3 a 11 oed ar gofrestr yr ysgol. Maent wedi'u rhannu'n saith dosbarth, un ohonynt yn dosbarth oedran cymysg. Ar gyfartaledd, dros y tri blynedd diwethaf, mae 18% o ddisgyblion wedi bod yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim, sydd yn debyg i'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae 23% o ddisgyblion ar gofrestr anghenion addysgol arbennig, sy'n ychydig yn uwch na'r canran genedlaethol o 21%. Tua 62% o ddisgyblion yn dod o gartrefi lle mae Cymraeg yn cael ei siarad. Mae bron pob un yn dod o gefndiroedd Prydain Wyn ac mae dim ond ychydig yn dod o gefndiroedd eraill. Mae'n bwysig ystyried bod yr adroddiad Estyn bellach yn hen oherwydd mae'r ysgol yn cael ei harchwilio eto eleni (2025) (Estyn, 2020).

Pan edrychwn ar y wefan Fy Ysgol Leol (Fy Ysgol Leol, Llywodraeth Cymru 2023), gallwn weld y ffigurau diweddaraf i'w cymharu (2024). Ar hyn o bryd mae 183 o ddisgyblion rhwng 7 a 11 oed yn yr ysgol. Gwelsom fod y nifer o ddisgyblion yn ymgorffori yn yr ysgol wedi cynyddu ychydig ers 2019. Ar hyn o bryd mae 30.9% o ddisgyblion yn derbyn prydau ysgol am ddim, sydd yn debyg i gyfanrwydd y awdurdod lleol, sydd ar 29.7%, ond sydd ychydig yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol sydd ar 22.9%. Unwaith eto, mae'r rhan fwyaf o'r ysgol yn dod o gefndiroedd Prydain Wyn ac mae dim ond 5.3% yn dod o gefndiroedd eraill.

O'n data diweddaraf (2023), gwelsom fod presenoldeb yn sefyll ar 89.6%. Dywedodd dadl gyda'r Ysgrifennydd Addysg, Lynne Neagle, fod presenoldeb mewn ysgolion cynradd ar ei isaf erioed oherwydd pandemig COVID-19. (BBC, 2022)

Er mwyn sicrhau bod disgyblion yn llwyddo yn academiaidd ac yn bersonol, mae Ysgol Y yn deall pwysigrwydd meithrin perthnasoedd cryf gyda'r gymuned rhieni a gofalwyr. Mae cynnwys rhieni a gofalwyr yn hanfodol i ddiwylliant y ysgol oherwydd ei fod yn gwella'r berthynas rhwng y cartref a'r ysgol ac yn meithrin awyrgylch gefnogol i'r disgyblion. Mae'r ysgol yn cydnabod ardaloedd lle mae posibilrwydd o welliant, tra'n defnyddio amrywiaeth o dechnegau i gynnal ac atgyfnerthu'r cysylltiadau hyn.

Mae cyfathrebu rheolaidd yn strategaeth ymgysylltu hanfodol. Mae'r ysgol yn sicrhau bod rhieni yn cael gwybodaeth am ddatblygiad eu plant, gweithgareddau sydd i ddod, a unrhyw faterion sy'n ymwneud â'r ysgol. Drwy gydol y flwyddyn ysgol, cynhelir cyfarfodydd rheolaidd rhwng rhieni a disgyblion sy'n rhoi cyfle i rieni drafod datblygiad cymdeithasol ac ymadroddol eu plant. Drwy'r cyfarfodydd hyn, gall athrawon ddarparu cefnogaeth ac wybodaeth ynghylch sut y gall rhieni helpu eu plant i ddysgu gartref, a fydd yn hanfodol i greu sgwrs dwyffordd rhwng yr ysgol a'r teuluoedd (Llywodraeth Cymru, 2021). At hynny, mae'r ysgol yn hysbysu rhieni am ddigwyddiadau ysgol a llwyddiannau drwy negeseuon a adnoddau ar-lein.

Trwy weithgareddau ychwanegol fel digwyddiadau chwaraeon, cyfarfodydd cymunedol, a ymgyrchoedd codi arian, mae'r ysgol hefyd yn annog ymgysylltiad rhieni. Trwy annog rhieni i gymryd rhan mewn gweithgareddau o'r fath, mae'r ysgol yn rhoi cyfle iddynt gysylltu â

theuluoedd eraill a staff yr ysgol, sy'n hanfodol ar gyfer datblygu hinsawdd bositif yn yr ysgol (Llywodraeth Cymru, 2015).

Fodd bynnag, gallai'r ysgol wneud gwelliannau mewn rhai meysydd o ran cyfranogiad rhieni. Er enghraifft, byddai darparu adnoddau ar gyfer cyfathrebu mewn mwy nag un iaith a chyfarfodydd mwy hyblyg yn gallu sicrhau bod teuluoedd o wahanol gefndiroedd yn teimlo'n fwy yn rhan o'r ysgol. Dylai ysgolion leihau rhwystrau i gyfranogiad rhieni, yn enwedig i rieni o gefndiroedd difreintiedig neu rai sydd â mynediad cyfyngedig i adnoddau, yn ôl Canllawiau Gwella Ysgolion Llywodraeth Cymru (2021). Trwy allgymorth wedi'i dargedu, gallai darparu cymorth i rieni o blant sydd â anghenion addysgol arbennig hefyd gynyddu cyfranogiad (Llywodraeth Cymru, 2017).

Mae myfyrwyr yn cyflawni canlyniadau academiaidd a chymdeithasol gwell pan fydd rhieni'n cymryd rhan weithredol yn eu haddysg. Oherwydd ei fod yn meithrin agwedd gadarnhaol tuag at ddysgu ac yn cynyddu cymhelliant, mae ymchwil wedi dangos cysylltiad uniongyrchol rhwng cyfranogiad rhieni a gwelliant mewn cyflawniadau disgyblion (Jeynes, 2007). Yn ogystal, mae cydweithio rhwng ysgolion a rhieni yn meithrin cymuned gryfach, mwy cydlynus, a teimlad o gyfrifoldeb ar y cyd (Henderson & Mapp, 2002).

Mae Ysgol Y yn deall pwysigrwydd defnyddio'r gymdogaeth gyfagos i wella dysgu drwy roi profiadau ymarferol i blant sy'n cysylltu'r hyn maen nhw'n ei ddysgu yn y dosbarth â'u hamgylchedd. Yn ogystal â rhoi bywyd i bynciau, mae'r dull hwn yn hyrwyddo teimlad cryfach o gymuned a pherthyn. Mae Theori Systemau Ecologaeth Bronfenbrenner a nifer o bolisiâu addysg Llywodraeth Cymru sy'n pwysleisio pwysigrwydd dysgu sydd â chyd-destun, yn cefnogi defnyddio'r ardal leol fel adnodd addysgol.

Mae taith ysgol a gweithgareddau awyr agored yn ddau o'r prif ffyrdd y mae'r ysgol yn ymgorffori'r gymuned yn y cwricwlwm. Drwy'r teithiau hyn, mae disgyblion yn gallu ymchwilio i lefydd hanesyddol lleol, ardaloedd naturiol, a henebion diwylliannol. Er enghraifft, gellid gwella gwybodaeth disgyblion o ddaearyddiaeth, hanes, a gwyddoniaeth amgylcheddol drwy deithiau ysgol i safleoedd hanesyddol lleol neu deithiau cerdded mewn natur. "Learning should not be confined to the classroom but should take place in a variety of environments," yn ôl Cwricwlwm Cymru Llywodraeth Cymru (2022), sy'n pwysleisio pwysigrwydd dysgu trwy brofiad. Mae hyn yn cael ei gefnogi gan ddysgu awyr agored a dysgu wedi'i seilio ar le, sy'n cynnig profiadau ymarferol i fyfyrwyr sy'n atgyfnerthu'r cysyniadau a ddysgwyd yn y dosbarth, gan arwain at well dealltwriaeth ac ymgysylltiad.

Trwy gynnwys rhieni, awdurdodau lleol, a sefydliadau yn y broses addysgol, mae'r ysgol hefyd yn elwa o'r gymuned leol. Gall disgyblion ddysgu gan broffesiynolion sydd â phrofiad ymarferol drwy bartneru gyda busnesau lleol neu wahodd aelodau o'r gymuned i mewn i'r dosbarth. Gall disgyblion gymryd rhan mewn mentrau ychwanegol sy'n gysylltiedig â chyfrifoldeb cymdeithasol, cynaliadwyedd, neu faterion lleol fel rhan o'u cyfranogiad yn y gymuned. Er enghraifft, gallai disgyblion gymryd rhan mewn digwyddiadau codi arian ar gyfer prosiectau cymunedol neu gydweithio ar fentrau cadwraeth gyda sefydliadau amgylcheddol lleol. Yn ogystal â gwella dysgu disgyblion, mae'r mathau hyn o weithgareddau yn cryfhau'r cysylltiadau rhwng yr ysgol a'r gymuned ehangach, gan amlygu pwysigrwydd cyfrifoldeb ar y cyd yn addysg (Llywodraeth Cymru, 2015).

Er bod defnydd yr ysgol o'r ardal yn werthfawr, mae yna le i ddatblygu ymhellach. Un argymhelliad fyddai cynyddu cydweithredïadau gyda chwmnïau lleol, sefydliadau academiaidd, a sefydliadau diwylliannol er mwyn darparu mwy o gyfleon dysgu arbenigol i'r disgyblion. Gallai cyfleoedd dysgu galwedigaethol sy'n gysylltiedig â busnesau rhanbarthol,

fel y celfyddydau creadigol, lletygarwch, neu ffermio, fod yn fanteisiol i ddisgyblion blwyddyn derfynol. Mae'r Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer Cymru (2015) yn annog ysgolion i gysylltu dysgu academiaidd â chymwysïadau ymarferol, a gallai cydweithrediad agosach â busnesau lleol ddarparu sgiliau i ddisgyblion a fydd yn gwella eu siawns o ddod o hyd i swyddi yn y dyfodol.

Yn ogystal, mae'n hanfodol cynyddu mynediad pob plentyn at ddysgu awyr agored, waeth beth yw eu statws economaidd. I sicrhau bod pob disgybl yn cael y cyfle i ddysgu y tu allan i'r ystafell ddosbarth, dylai'r ysgol ystyried creu rhaglen ddysgu awyr agored systematig sy'n cael ei hymgorffori ym mhob maes pwnc, o wyddoniaeth i gelf. Byddai'r strategaeth hon yn gydnaws â Deddf Lles Generasiynau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n pwysleisio pwysigrwydd dysgu mewn modd sy'n meithrin cynaliadwyedd a lles ar gyfer y dyfodol. Yn ogystal â meithrin datblygiad academiaidd, mae addysg awyr agored yn gwella iechyd corfforol a meddyliol disgyblion ac yn eu paratoi gyda sgiliau sy'n goroesi trwy gydol eu bywyd (Beames et al., 2012).

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Cyfeiriadau:

Henderson, A.T. & Mapp, K.L., 2002. Wave New o Dystiolaeth: Effaith Cysylltiadau'r Ysgol, Teulu, a Chymuned ar Gyflawniad Myfyrwyr. Southwest Educational Development Laboratory.

Jeynes, W.H., 2007. Y berthynas rhwng cyfranogiad rhieni a chyflawniad academiaidd: Dadansoddiad meta. Adolygiad Seicoleg Addysgol, 19(3), t. 235-252.

Llywodraeth Cymru, 2015. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. [ar-lein] Ar gael yn: <https://gov.wales> [Cyrchwyd 3 Ionawr 2025].

Llywodraeth Cymru, 2017. Dysgu yn y Cartref ac yn yr Ysgol: Canllawiau ar gyfer Ysgolion a Rhieni. [ar-lein] Ar gael yn: <https://gov.wales> [Cyrchwyd 2 Ionawr 2025].

Llywodraeth Cymru, 2021. Canllawiau ar gyfer Gwella Ysgolion. [ar-lein] Ar gael yn: <https://gov.wales> [Cyrchwyd 3 Ionawr 2025].

Beames, S., Higgins, P. & Nicol, R., 2012. Dysgu y Tu Allan i'r Ystafell Ddosbarth: Theori a Chanllawiau ar gyfer Ymarfer. Routledge.

Bronfenbrenner, U., 1979. Ecoleg Datblygiad Dynol: Arbrofion gan Natur a Dylunio. Prifysgol Harvard.

Llywodraeth Cymru, 2015. Cwricwlwm Cenedlaethol Cymru. [ar-lein] Ar gael yn: <https://gov.wales> [Cyrchwyd 3 Ionawr 2025].

Llywodraeth Cymru, 2017. Dysgu yn y Cartref ac yn yr Ysgol: Canllawiau ar gyfer Ysgolion a Rhieni. [ar-lein] Ar gael yn: <https://gov.wales> [Cyrchwyd 2 Ionawr 2025].

Llywodraeth Cymru, 2022. Cwricwlwm ar gyfer Cymru 2022. [ar-lein] Ar gael yn: <https://gov.wales> [Cyrchwyd 4 Ionawr 2025].

Llywodraeth Cymru, 2015. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. [ar-lein] Ar gael yn: <https://gov.wales> [Cyrchwyd 3 Ionawr 2025].

Estyn, 2020. Adroddiad arolygu: Ysgol Y. [Ar-Lein] Ar gael yn: [TYNNU] [Cyrchwyd 4 Ionawr 2025]

Fy Ysgol Leol, Llywodraeth Cymru 2023. Ysgol Y. [Ar-lein] Ar gael yn: [TYNNU] [Cyrchwyd 3 Ionawr 2025]

BBC, 2022. Episode title. [Ar-Lein] BBC iPlayer Ar gael yn: <https://www.bbc.co.uk/iplayer/episode/m0025tph> [Cyrchwyd 2 Ionawr 2025].